

Власова М. Д.

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СВІТУ

Матеріали, оброблені та зазначені в цій статті, спрямовані на вивчення проблеми впливу Інтернет-джерел на виникнення емоційного вигорання у віковій групі студентів, на психіку яких щодня впливають емоційно пригнічуючі фактори, що може бути причиною появи в них фізичного та емоційного виснаження.

Ключові слова: емоційне вигорання, Інтернет, студентство, прокрастинація.

УДК 17: 321+574

*Пономарьов О. С.
м. Харків, Україна*

ДУХОВНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ГАРМОНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ

З появою людини на нашій планеті розпочався принципово новий етап еволюції природи, для якого протягом надзвичайно тривалого часу характерною рисою була їхня коеволюція. Людина як невід'ємна частина природи пристосовувалася до природних змін, використовуючи їх для себе і своєї життєдіяльності. Однак людина з її свідомістю і здатністю пізнання природи поступово почала так використовувати її можливості та ресурси, що це завдавало все більш відчутної шкоди природі. З цього часу в системі взаємовідносин людини і природи почала руйнуватися гармонія, характер їхньої еволюції все більше ставав конфронтаційним. І провина за цю ситуацію цілком лежить саме на людині. Її прагнення отримувати якомога більше від природи заради задоволення своїх постійно зростаючих потреб, їх ускладнення і розширення спектру відкрило перспективу поступового вичерпання природних ресурсів.

Швидкий розвиток продуктивних сил, розробка та використання все нових і нових технологій прискорюють цей процес. Водночас відбувається забруднення навколишнього природного середовища, яке вкрай негативно позначається на біосфері планети, в тому числі й на людині. Тим більш, що забруднюються всі середовища – поверхня планети, атмосферне повітря і ґрунтові води. Сьогодні півтора мільярди людей не мають доступу до чистої питної

води. До речі, Україна вже також опинилася в зоні ризику стосовно можливого дефіциту цього вкрай важливого ресурсу.

Як не парадоксально, попередження авторитетних вчених стосовно реальності загрози загибелі людської цивілізації через хижацьке ставлення людей до природи протягом останнього півстоліття так і не привертають належної уваги владних та бізнесових кіл. Через інтенсивну господарську діяльність з надмірним використанням природних ресурсів відбувається незворотне руйнування довкілля, яке є середовищем мешкання людей. Це руйнування спричиняє загибель багатьох видів живих організмів, помітно порушуючи нормальне функціонування всієї системи взаємодії в природі.

Чи існує реальний вихід з цієї ситуації, крім напівфантастичних ідей переселення людей на іншу планету? Так, і цей вихід полягає в цільовому формуванні екологічної свідомості всього населення. Він вимагає рішуче переглянути світоглядні й психолого-педагогічні основи суспільного буття та логіко-методологічних принципів його раціональної організації. Перш за все уявляється вкрай необхідним пануючу філософію антропоцентризму замінити на філософію екоантропоцентризму. При цьому вона повинна виходити, по-перше, з соціальної організації життєдіяльності людини, а по-друге, з існування й істотного активного, переважно негативного впливу на навколишнє природне середовище з боку техносфери як створеної людьми сукупності артефактів і технологій.

Г. Йонас, беручи до уваги «глобальні умови людського життя і віддалене майбутнє» й загрозу існуванню людського роду як такого, пропонує новий спосіб людської діяльності, що виходив би за межі антропоцентризму й обстоював ідею морального права природи [1]. Слід додати, що це її право може реалізовуватися як захист від тієї шкоди, яку її завдає людина. Сьогодні ми є свідками численних проявів її захисту, що постають у формі так званих «природних лих», епідемій і пандемій тощо.

Таким чином, філософія взаємовідносин людини і природи зводиться до пошуку шляхів і засобів гармонізації ситуації у складній системі «людина-природа-суспільство-техносфера». І перш за все цей пошук має зосередитися на формуванні та впровадженні в педагогічну практику нової освітньої парадигми. Її цілі, зміст і характер мають виходити з глибокого усвідомлення буквально кожним учнем і студентом нагальної необхідності невідкладної гармонізації відносин у вказаній системі. Крім того, вкрай важливим завданням освіти постає виховання і розвиток у них розуміння особистої відповідальності кожного за реалізацію цієї гармонізації.

Як ми вже писали раніше, «кожна людина певною мірою може розглядатися як продукт педагогічного впливу. Тому від якості, дієвості й спрямованості цього впливу

залежать характер виконання нею своєї професійної і громадської діяльності, її ставлення до своїх обов'язків, до себе та інших людей і до суспільства та його інтересів» [3, с. 183]. Нова освітня парадигма вимагає й нових цілей, змісту й характеру цього впливу. Його спрямованість має визначатися глобальним суспільним завданням з гармонізації взаємовідносин людини та її утворень з зовнішнім природним середовищем. Це завдання детермінує також цілі виховання, особистісного розвитку й соціалізації учнів та студентів.

Вкрай важливими компонентами педагогічної діяльності виступають формування і розвиток відповідальності за міру індивідуального внеску в успішне виконання вказаного глобального суспільного завдання і свідоме прагнення підвищувати міру і вагомість свого внеску. Водночас необхідно розуміти, що ця відповідальність виступає одним з результатів виховання і цілеспрямованого розвитку системи гуманістичних життєвих цінностей, загальної і професійної культури та внутрішнього духовного світу.

Вважаємо тут за доречне навести цілком справедливе твердження С. Б. Кримського стосовно того, що «духовність дає змогу особистості обернути засвоєння зовнішнього світу на шлях до самого себе. А цей шлях є найдовшою дорогою, яку проходить особа в житті» [2, с. 9]. Філософ має рацію. Ця дорога дозволяє людині чітко усвідомити свою сутність, своє місце у світі та своє призначення. На наше глибоке переконання, на цій дорозі відбувається розвиток відповідальності й готовності активно діяти по відновленню нормальних взаємовідносин людини і природи. Однак для цього необхідне розуміння кожним викладачем ролі розвитку духовності.

Враховуючи, що вища школа передовсім призначена для підготовки фахівців певних галузей матеріального і духовного виробництва, педагоги професійних і професійно орієнтованих дисциплін мають включати у зміст своїх лекцій і практичних занять питання з природозаощадження і проблем екології. Водночас науковцям вищої школи необхідно активно проводити дослідження зі створення високих екологічно чистих технологій. Педагоги ж вищої школи повинні розробляти і використовувати в освітній практиці ефективні технології з особистісного розвитку студентів, акцентуючи свою увагу на формуванні й розвитку їхньої духовності та відповідальності, на прищепленні їм глибокого розуміння необхідності гармонізації відносин між людиною і природою, що тільки й здатне зберегти нашу цивілізацію.

Почуття особистої відповідальності виступає важливим результатом навчання, виховання, особистісного розвитку і соціалізації людини, тобто результатом системного педагогічного впливу на неї. Виховання ж як один з центральних чинників освітнього впливу є досить складним динамічним процесом. Його здійснення вимагає від педагога високого рівня розвитку відповідальності за якість і повноту досягнення цілей і виконання вимог, які суспільство висуває до виховання й освіти загалом.

Ось чому процес виховання супроводжує множина різних умов та обмежень, і формування відповідальності відбувається під впливом різних чинників – від ситуації в країні до професіоналізму й моральних якостей викладача. Важливу роль відіграють його життєві цілі, цінності та ідеали, а також його вміння прищеплювати ці цілі, цінності й ідеали студентам.

Список літератури: 1. Йонас Г. Принцип відповідальності: У пошуках етики для технологічної цивілізації. – К.: Лібра, 2001. 400 с. 2. Кримський С.Б. Заклики духовності ХХІ століття. – К.: Видавничий дім КМ Академія, 2003. 32 с. 3. Пономарьов О.С., Чеботарьов М.К. Відповідальність в системі професійної компетентності фахівця. – Х.: НТУ «ХПІ», 2012. 220 с.

Bibliography (transliterated): 1. Jonas H. Pryntsyp vidpovidal'nosti: U poshukakh etyky dlia tekhnolohichnoi tsyvilizatsii. – K.: Libra, 2001. 400 p. 2. Kryms'kyj S.B. Zaklyky dukhovnosti KhKhI stolittia. – K.: Vydavnyyj dim KM Akademiia, 2003. 32 p. 3. Ponomar'ov O. S., Chebotar'ov M. K. Vidpovidal'nist' v systemi profesijnoi kompetentnosti fakhivtsia. – Kh.: NTU «KhPI», 2012. 220 p.

Пономарьов О. С.

ДУХОВНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ГАРМОНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ

Погіршення стану навколишнього середовища є одним з результатів безвідповідальної господарської діяльності людей і реально загрожує існуванню людської цивілізації. Усунути загрозу може гармонізація відносин людини і природи. Це ставить перед системою освіти завдання з формування екологічної свідомості та відповідальності.

Ключові слова: природа, реальна загроза, господарська діяльність, гармонізація взаємовідносин, духовність, відповідальність.

Ponomaryov O. S.

SPIRITUALITY AND RESPONSIBILITY AS A FACTOR HARMONIZATION OF RELATIONSHIP OF HUMAN AND NATURE

Deterioration of the environment is the result of irresponsible economic activities of people and really threatens the existence of our civilization. Harmonization of relations between man and nature can eliminate the threat. This poses a challenge for the education system to form environmental awareness and responsibility.

Key words: nature, real threat, economic activity, harmonization of relationships, responsibility.

Пономарев А. С.

ДУХОВНОСТЬ И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК ФАКТОР ГАРМОНИЗАЦИИ ОТНОШЕНИЙ ЧЕЛОВЕКА И ПРИРОДЫ

Ухудшение окружающей среды стало результатом безответственной хозяйственной деятельности людей и реально угрожает существованию нашей цивилизации. Устранить угрозу может гармонизация отношений человека и природы. Это ставит перед системой образования задачу по формированию экологического сознания и ответственности.

Ключевые слова: природа, реальная угроза, хозяйственная деятельность, гармонизация взаимоотношений, ответственность.

УДК 378.014: 656

*Романовський О. Г., Чеботарьов М. К.
м. Харків, Україна*

РОЗВИТОК ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Просте спостереження за життям, діяльністю і поведінкою людей, різних людських угруповань і колективів дає безліч прикладів того, як часто їхні дії й поведінка аж ніяк не відповідають логіці, а то й етиці взаємовідносин. Більш того, нерідко трапляються випадки, коли дії й характер поведінки несуть пряму шкоду людині. Парадоксально, що вона це добре розуміє і цілком свідомо діє чи поводить себе всупереч логіці. Можна було б вибачити свідомо обрану цією людиною лінію поведінки, коли її наслідки стосуються самої людини. Але дуже часто негативні наслідки позначаються на інших людях та на стані зовнішнього природного середовища, завдають йому непоправної шкоди.

Елементарний аналіз подібних ситуацій переконливо свідчить про те, що в основі таких дій і поведінки лежить повна безвідповідальність виконавця. Про неї часто говорять як про одну з хиб сімейного виховання, забуваючи, що сам виховний процес відбувається протягом практично всього активного трудового життя людини. Особливо важливу роль при цьому повинна відігравати система професійної підготовки, насамперед вища школа. Адже, на наше переконання, професійна відповідальність фахівця має розглядатися як невід'ємна складова його професійної і соціальної компетентності.

Далеко не випадково один з видатних філософів минулого століття Мераб Мамардашвілі розглядав проблему відповідальності сучасної людини як одного з